

ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

Гривко Антоніна Вікторівна
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Інститут педагогіки НАПН України

Розуміння проблем дистанційного оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти потребує розрізнення понять «дистанційна освіта», «дистанційне навчання» та «онлайн-навчання». Дистанційна освіта передбачає такі умови організації освітнього процесу, як наявність спеціально розробленого документально-облікового та навчально-методичного комплексу й технічного забезпечення для віддаленого навчання на певному освітньому рівні.

Дистанційне навчання, що відбувається за виняткових умов, зокрема оголошення пандемії та вживання відповідних карантинних заходів, може набувати характеристик форми організації навчання (наприклад, коли частина навчальних занять проводиться в умовах віддаленої взаємодії вчителя й учнів), тобто коли дистанційні заняття інтегровані в іншу форму здобуття освіти. Такі умови зумовлюють необхідність коригування плану тематичного та підсумкового оцінювання з урахуванням переорієнтації основних цілей оцінювання (моніторинг навчальної активності та підтримання навчально-пізнавальної мотивації учнів для досягнення основних програмових освітніх результатів) і необхідності забезпечення збалансованого навантаження учнів.

Відповідно, інструменти оцінювання та контрольні заходи мають відповідати цілям дистанційного навчання й забезпечувати можливість здобувачам освіти оцінити свій прогрес у навчанні. Водночас стратегії оцінювання мають відповідати умовам дистанційного навчання (технічне забезпечення, доступ до мережі та якість інтернет-зв'язку, рівень ІКТ-компетентності учасників освітнього процесу). Так, дистанційне навчання не завжди є онлайн-навчанням – його засобами можуть бути офлайн-мультимедійні (записані на електронні носії інформації) або друковані матеріали, тоді як онлайн-навчання передбачає форму організації занять із перебуванням учасників освітнього процесу в мережі та здійснення ними навчальної діяльності в інтернеті в режимі реального часу.

Віртуальне (цифрове) середовище навчання дає змогу забезпечити передавання змісту навчальних предметів, спілкування та взаємодію, а також оцінювання. Однак, очне навчання передбачає фізичну присутність учасників навчального процесу в одному місці, що забезпечує контроль учителем дотримання учнями принципів академічної доброчесності (запобігання

THEORETICAL AND PRACTICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL PROCESS MANAGEMENT

списуванню та обману в усних відповідях учнів). В умовах віртуального середовища навчання такий контроль унеможлиблюється або ускладнюється технічною обмеженістю зорового контакту. Проблему об'єктивності такого оцінювання рекомендують вирішувати за допомогою організації синхронного режиму [1] – здійснення оцінювання усіх учасників певної групи учнів одночасно в режимі реального часу або ж протягом онлайн-занять, які передбачають одночасну присутність учнів і вчителя. Однак, така форма контролю характеризується меншим ступенем контрольованості, ніж оцінювання в класі, та не гарантує дотримання усіх принципів доброчесності (тест може виконувати інша людина, існує вірогідність списування, тощо). Спробою вирішення означеної проблеми є розроблення програмного забезпечення, яке забезпечує візуальне спостереження, блокує роботу комп'ютерних програм і паралельне відкриття інтернет-сторінок, а також реагує на згортання екзаменаційного діалогового вікна під час проведення контрольних заходів – заліку, іспиту та ін. (наприклад, платформа exam.net [2]).

З іншого боку, для забезпечення об'єктивності підсумкового оцінювання (уникнення можливості списування та плагіату в письмових роботах) недостатньо здійснювати його в синхронному режимі. Доцільним є використання тестів, які містять завдання не на відтворення навчальної інформації, а на застосування засвоєних знань (практико орієнтовані завдання). Онлайн-тестування необхідно проводити із застосуванням функції рандомізації й обмеженням часу, відведеного на виконання кожного завдання або тесту загалом [3–4].

Перед проведенням будь-якої форми контролю вчитель має надати учням можливість ознайомитись з технологією оцінювання та підготуватись за допомогою можливостей таких ресурсів, як, наприклад, МійКлас, На Урок, Google Forms, Moodle, Socrative та ін. Використання онлайн-ресурсів допоможе учням звикнути до пропонованої форми роботи та зменшити можливий вплив виконання її в цифровому середовищі на результати оцінювання.

Ступінь контрольованості у процесі оцінювання має регулюватися його спрямуванням. Так, формувальне оцінювання передбачає надання зворотного зв'язку, перевірку й розуміння учнем власних навчальних досягнень і можливостей їх поліпшення. В такому разі немає потреби в суворому контролі та синхронізації процесу оцінювання в дистанційному режимі [3].

В умовах дистанційного навчання ефективним є використання інноваційних методів оцінювання: навчання на основі проектів, вирішення проблемних ситуацій, створення плакатів, постерів, електронного портфоліо, дослідження та практико орієнтовані завдання. Усі види робіт потребують супроводу вчителів і залучення однокласників (як партнерів або експертів) та повинні реалізовуватися поетапно з регулярним зворотним зв'язком від початку й до завершення роботи над виконанням завдання. Однак у такому разі вчителям доцільно встановити чіткі межі залучення учнями до виконання завдань батьків, щоб попередити ситуацію, коли вони виконують завдання замість своїх дітей.

THEORETICAL AND PRACTICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL PROCESS
MANAGEMENT

Список літератури

1. Щодо проведення підсумкового оцінювання та організованого завершення 2019 – 2020 навчального року: Лист МОН України від 16.04.2020 №1/9-213. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-provedennya-pidsumkovogo-ocinyuvannya-ta-organizovanogo-zavershennya-2019-2020-navchalnogo-roku>
2. Exam.net/ Teachiq AB, Danderyd, Sweden. URL: <https://exam.net>
3. Guidelines for assessment and grading in a virtual environment. Ministry of Science and Education Republic of Croatia. 2020. 34 p.
4. Kim N., Smith M., Maeng K. Assessment in Online Distance Education: A Comparison of Three Online Programs at a University. *Online Journal of Distance Learning Administration*. XI, 2008.